

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 20 ΜΑΪΟΥ 2011
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

**Διδαγμένο κείμενο
Πλάτωνος πολιτεία 519 Β-D**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1

Τι λοιπόν; Αυτό δεν είναι φυσικό, είπα εγώ, και δεν είναι ανάγκη (να συμπεράνει κανείς) από τα προηγούμενα τα εξής, ότι δηλαδή ούτε οι απαίδευτοι και όσοι δεν έχουν γνωρίσει την αλήθεια ούτε αυτοί που είχαν την ευκαιρία να ασχολούνται ως το τέλος της ζωής τους με την παιδεία θα μπορούσαν να κυβερνήσουν ποτέ ικανοποιητικά μια πόλη, οι πρώτοι, γιατί δεν έχουν κάποιο σκοπό στη ζωή τους, που πρέπει καταβάλλοντας προσπάθεια να ρυθμίζουν όλες τους τις πράξεις στην ιδιωτική ούτε δημόσια ζωή, και οι δεύτεροι, επειδή με τη θέλησή τους δεν θα αναμειχθούν στην πρακτική ζωή, γιατί νομίζουν ότι έχουν εγκατασταθεί, παρότι ζωντανοί, στα νησιά των μακάρων. Αλήθεια, είπε.

Έργο λοιπόν δικό μας των ιδρυτών της πολιτείας, είπα εγώ, είναι να αναγκάσουμε τις ιδιοφυΐες (τις εξαιρετικές φύσεις) να επιδοθούν προς το μάθημα το οποίο πριν είπαμε ότι είναι το ανώτατο, να δουν δηλαδή το αγαθό και να ανέβουν εκείνο τον ανηφορικό δρόμο. Όταν όμως ανεβούν και δουν αρκετά το αγαθό, να μην τους επιτρέψουμε αυτό που τώρα επιτρέπεται.

B1

«έν παιδεία»: Ο όρος «παιδεία» (παιδεία<παῖς) δήλωνε αρχικά τις αναγκαίες γνώσεις που έπρεπε να αποκτήσει ένα παιδί. Από τον 5^ο π.Χ. προσλαμβάνει ένα ευρύτερο νόημα: σήμαινε τη γενικότερη καλλιέργεια και συγκρότηση της προσωπικότητας του ανθρώπου. Την ίδια σημασία έχει και ο λατινικός όρος *humanitas* = ανθρωπισμός, παιδευτική καλλιέργεια, μόρφωση. Θεμέλιο της παιδείας κατά τον Πλάτωνα είναι η μουσική (λογοτεχνία, τραγούδι, καλλιέργεια της καλλιτεχνικής ευαισθησίας) και η γυμναστική.

Θα πρέπει να αντιδιαστέλλεται η παιδεία από την παίδευση. Παίδευση είναι η μετάδοση της παιδείας κι η κατάκτηση της αλήθειας. Είναι το εκπαιδευτικό σύστημα που θα οδηγήσει τον άνθρωπο στην καλλιέργεια και ολοκλήρωση της προσωπικότητας.

«ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν»: Ο Πλάτωνας πολύ συχνά επιχειρεί να αποδώσει υψηλά νοήματα με μεταφορές. Εδώ η ανάβαση χρησιμοποιείται μεταφορικά για την πρόοδο που πετυχαίνει κάποιος στη παιδεία και τα αγαθά που αυτή προσφέρει. Πολύ συχνά στον Πλάτωνα λέξεις που σημαίνουν το ἄνω και την ἀνάβαση χρησιμοποιούνται μεταφορικώς για την παιδεία και τα αγαθά που προσφέρει. Ουσιαστικά με τη μεταφορά αυτή επανέρχεται στην αλληγορία του σπηλαίου και χαρακτηρίζει την πορεία προς το Αγαθό ως την ανάβαση από τα βάθη του σπηλαίου, την έξοδο προς το φως και τελικά τη θέαση του ύψιστου αγαθού

B2

«μήτε τοὺς ἀπαιδεύτους ... τοὺς μ ν ὅτι σκοπὸν ...»: Οι απαίδευτοι είναι οι άνθρωποι που στερούνται παιδείας κι επομένως είναι «ἀληθείας ἀπείρους» δεν είναι δυνατόν να διοικήσουν ορθά την πόλη. Είναι άνθρωποι που στερούνται αρετής (αφού η αρετή είναι γνώση). Δεν έχουν φτάσει στη γνώση της αλήθειας αλλά ζουν στο ψεύδος και την πλάνη. Είναι, δηλαδή, οι άνθρωποι του σπηλαίου που ζουν στο πνευματικό σκοτάδι. Νομίζουν ως αλήθεια τις ψεύτικες παραστάσεις που λαμβάνουν με τις αισθήσεις τους και αγνοούν τον κόσμο των ιδεών. Αφού λοιπόν σκοπός της πολιτείας είναι το αγαθό και μέσο για την απόκτησή του είναι η γνώση και η αρετή, είναι λογικό οι απαίδευτοι να μη μπορούν να διοικήσουν σωστά. Επίσης ο Πλάτωνας διευκρινίζει ότι οι απαίδευτοι δεν έχουν ένα υψηλό σκοπό που να προκύπτει από την εσωτερική τους καλλιέργεια και τη γνώση της αλήθειας και τον οποίο υπηρετώντας θα ενεργούν σε όλα τα επίπεδα, στην ιδιωτική και δημόσια ζωή. Πρόκειται για ανθρώπους που υπηρετούν ευτελείς στόχους όπως το προσωπικό τους συμφέρον και την προβολή τους.

«μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους ... τοὺς δ ὅτι ἐκόντες ε ναι οὐ πράξουσιν...»: Κατά τον Πλάτωνα ούτε οι πεπαιδευμένοι που είναι απορροφημένοι στη μακαριότητα των πνευματικών τους ενασχολήσεων θα μπορούσαν να διοικήσουν ικανοποιητικά την πόλη. Οι άνθρωποι αυτοί επιλέγουν να ζουν μακριά από τα προβλήματα της καθημερινής ζωής και απέχουν από κάθε πολιτική δραστηριότητα. Είναι μοναχικοί στοχαστές που προτιμούν να ζουν στο δικό τους κόσμο, αυτόν που κατάφεραν να προσεγγίσουν ανεβαίνοντας από το σπήλαιο στο φως. Αδιαφορούν για την εξουσία και τις τιμές και δεν επιθυμούν να αναλάβουν πολιτική δράση. Έχουν όλες τις προϋποθέσεις για τη διακυβέρνηση της πολιτείας αλλά τους λείπει η συνείδηση της κοινωνικής τους ευθύνης. Μάλιστα ο Πλάτωνας θέλοντας να τονίσει την προσήλωση των πεπαιδευμένων στις θεωρητικές τους αναζητήσεις και το πόσο απομακρυσμένοι είναι από τα καθημερινά κοινωνικά προβλήματα της πόλης χρησιμοποιεί μια παρομοίωση. Λέει ότι μοιάζουν να ζουν στις νήσους των μακάρων .

B3

Βλέπε σχολικό βιβλίο σελίδα 102: «Οι κηφίνες συνεχώς πληθύνονται ... κάθε είδους ανοσιούργημα».

B4

απόρρητος → προειρημένων

ντροπαλός → ἐπιτροπεῦσαι, ἐπιτρέπειν, ἐπιτρέπεται

αντιβιοτικό → βίω (ζῶντες, ζῆν)

αποχή → μετέχειν, ἔχουσιν

δυσπραγία → πράττειν, πράττωσιν, πράξουσιν

μονοκατοικία → ἀπφκίσθαι οἰκιστῶν

προφήτης → ἔφαμεν, ἔφη

εἶδωλο → ἰδεῖν, ἴδωσι

βάθρο → ἀναβῆναι, ἀνάβασιν, ἀναβάντες, καταβαίνειν

ανυπόμονος → καταμένειν

Αδίδακτο κείμενο
Ξενοφώντος Συμπόσιον Ι, § 11-12

Γ1

Εκείνοι, λοιπόν, δειπνούσαν σιωπηλά, σαν να τους το είχε διατάξει κάποιος ανώτερος. Ο Φίλιππος ο γελωτοποιός, αφού χτύπησε την πόρτα, είπε σ' αυτόν που άνοιξε (την πόρτα) να αναγγείλει ποιος είναι και για ποιο λόγο θέλει να μπει, και είπε ότι παραβρίσκεται, αφού έχει προετοιμάσει όλα τα απαραίτητα ώστε να δειπνήσει (φάει) τα ξένα, και είπε ότι το παιδί πιέζεται (στεναχωριέται) πολύ, και επειδή δεν έφερε τίποτα και γιατί είναι νηστικό. Ο Καλλίας, λοιπόν, αφού άκουσε αυτά, είπε. «Αλλά, όμως, άνδρες, είναι βέβαια ντροπή να αρνηθεί κανείς τη στέγη[□] ως έρθει μέσα, λοιπόν». Ταυτόχρονα κοίταξε στον Αυτόλυκο και φανερά εξέτασε ποιο του φάνηκε ότι ήταν το αστείο.

Γ2

κρείπτονας – κρείπτους

οὔτινος, ὄτου

φαίη

πᾶσι

ἐνεγκεῖν

αὔται

ἄνερ

αἰσχίονι

εἴσιθι

ἔδοξε

Γ3α

αὐτοῖς: αντικείμενο στο «ἐπιτεταγμένον»

τῷ ὑπακούσαντι: επιθετική μετοχή ως ἔμμεσο αντικείμενο στο «εἶπε»

διὰ τό φέρειν: εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας προσδιορίζει το «πιέζεσθαι»

ἀνάριστον: κατηγορούμενο προσδιορίζει το «παῖδα» μέσω του «εἶναι»

φθονῆσαι: τελικό απαρέμφατο ως ὕποκείμενο στο «αἰσχρόν ἐστίν»

ἐκείνω: δοτική προσωπική του κρίνοντος, προσδιορίζει το «δόξειε»

Γ3β

«Εἰσάγγειλον ὅστις εἰμί»